

مٽڪوڙ

(شعري ٽولگهه)

محمد اسماعيل يون

۱۳۸۷ھ

Ketabton.com

متکور

(د شعرونو لومړۍ ټولگه)

محمد اسمعیل یون

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کتاب پېژندنه

متکون	د کتاب نوم:
محمد اسمعیل یون	شاعر:
یون کلتوري یون	خپرنډوی:
۱۰۰۰ ټوکه	چاپشمېر:
۱۳۶۹ل کال	لومړی چاپ:
۱۳۸۷ل کال	دویم چاپ:
	د شاعر
(۴)	پرله پسې نومره:
	د خپرنډوی
(۴)	پرله پسې نومره:
ضیا الرحمن ضیا	کمپوزر:

نيوليڪ

مخ	سرليڪ	گنه
۱	د ((مٽڪور)) د دويم چاپ سريزه	۱
۵	سريزه	۲
۱۰	تقريض	۳
۱۴	د مٽڪور په باب خو خبري	۴
۲۳	لبوني	۵
۲۵	كليزه	۶
۲۷	زمانه	۷
۲۸	اوبنكه او خدا	۸
۲۹	د عقل احساس	۹
۳۱	نازك خيال ته!	۱۰
۳۳	د حيا په لاس	۱۱
۳۵	ډالۍ	۱۲
۳۷	ژوندي حسن	۱۳
۳۹	غره اور اخيستي...	۱۴
۴۱	زولانه غمونه	۱۵
۴۲	د بنكلو باران	۱۶
۴۳	ازمون	۱۷
۴۵	پرهري اميد	۱۸
۴۷	مٽڪور	۱۹
۴۸	د ماضي عشق	۲۰
۴۹	پتي خبري	۲۱
۵۱	د اور تاو	۲۲
۵۳	د حسن لومه	۲۳
۵۵	پخه سكر و ته	۲۴
۵۷	سوي اسوپلي	۲۵
۵۹	افسوس چي قبر دې معلوم وای!	۲۶
۶۰	د ماضي خدا	۲۷
۶۲	خوږلني سترگي	۲۸

۲۴	ژرغونی آه	۲۹
۲۶	ترکانو لاندې	۳۰
۲۸	درې میاشتي مخکې	۳۱
۲۹	هغه چاته چې سترگې یې....	۳۲
۷۱	د وینو رود نیل	۳۳
۷۳	د ویر سکروټې	۳۴
۷۵	د اوبنکو جنازې	۳۵
۷۷	له جبل نه... گیله	۳۶
۷۹	د لمبو څاڅکي	۳۷
۸۱	د خندا قتل	۳۸
۸۳	د آه سکروټې	۳۹
۸۵	غیرتې لېمه	۴۰
۸۷	د میو اباسین	۴۱
۸۹	د اوبنکو سمندر	۴۲
۹۱	د خوړو مکر	۴۳
۹۳	ارام سمندر ته!	۴۴
۹۶	د تېزابو باران	۴۵
۹۷	سندر غاړې	۴۶
۹۹	د طاعون په لوبیټه کې	۴۷
۱۰۰	د احساس لوڅه	۴۸
۱۰۱	یادگارونه یادگارونه	۴۹
۱۰۲	کانو ونه ژرلې	۵۰
۱۰۳	مېرټونخور	۵۱
۱۰۵	د امید څانگه	۵۲
۱۰۶	د اسرافیل شپېلی	۵۳
۱۰۸	د جنگ باج	۵۴
۱۱۰	د سیند په منځ کې	۵۵
۱۱۲	سوی گوډر	۵۶
۱۱۴	مړاوي انتگي	۵۷
۱۱۶	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۵۸

د ((متکور)) د دویم چاپ سریزه

متکور زما د شعرونو لومړۍ ټولگه ده، چې اساساً پر ۱۳۶۹ کال چاپ شوې ده. (اساساً پر ۱۳۶۹ کال) ورته ځکه وایم، چې د همدې کال په بهیر کې د افغانستان د لیکوالو ټولني له خوا د چاپ پلان کې وه او د همدې کال د وروستیو درېو میاشتو په بهیر کې د همدې ټولني له خوا چاپ ته لاړه. ترننه نږدې شل کاله دمخه، چاپ دومره پرمختللی نه و، هغه وخت د چاپ توري اکثره له سرپو نه جوړېدل یا اوسپنیز وو، یو یو توري به په ځانگړي صندوق کې پروت و، کله چې (الف) نه تر (یا) پورې هر توري په کارېده، نو بیا به حروفچین، همغه صندوق ته، ته او اړتیا وړ توري به یې را اخیسته، دا توري به یې پر یوه ډبر اوږده مېز، چې لس پنځه متره واټن به یې درلود، په همغو جوړو شویو صندوقونو یا کورونو کې ایښي وو. د یوې کلمې لپاره که د یو توري ټولوونکي تگ اوراتگ محاسبه کړو، کېدی شي سل متره پلي واټن یې هم وهلاي وي، دا نو بیا د یوه کتاب په لسگونو زرو او یا هم لکونو کلمو ته محاسبه کړه. دا توري بیا یو تربله څنگ په څنگ اېښودل کېدل او پر یوه تار تړل کېدل، په دې ډول ترې یوه کلمه، بیا

کلمې، بيا جمله او جملې او بيا هم متن جوړېدل، کله چې به دې په کې سمون راوسته، هغه کلمه به بېرته خلاصېدل، خو لنډه دا چې خورا زړه چاودون و. دا کتاب ما په همغه شکل چاپ کړی دی. زه دا مهال د کابل پوهنتون د درېيم ټولگي محصل وم، د درسونو ترڅنگ مې نور فرهنگي مصروفيت هم

درلود او چاپخونې ته به هم هره ورځ روان وم، کله چې د کتاب د چاپ او سمون لومړني کارونه خلاص شول او ماته يې وروستي توري را کړل، نو دا مهال ۱۳۲۹ل کال خدای پاماني وکړه، ما کتاب قدرمن استاد کانديد اکاډميسين محمد صديق روهي او گران ورور محمد ابراهيم شينواري ته د سريزو لپاره و سپاره، زما بل ملگري ممتاز ارمان لا و اردمخه پرې سريزه کښلې وه، څه موده نور هم د سريزو په خاطر وځنډېده، نو ځکه خود استاد روهي او بناغلي ابراهيم شينواري تر سريزو لاندې (۲/۱/۱۳۷۰) او (۱۳/۱/۱۳۷۰) نېټې

ليکل شوي، ما د لومړي چاپ او دويم چاپ پر مهال دا نېټې ځکه بدلې نه کړې، چې زموږ گران لوستونکي د هغه وخت له چاپي بهير سره لارښه اشنا شي، چې د يو عادي کتاب چاپ هم هغه وخت خو مياشتني واټن ته اړتيا لرله. د زمانې څرخ تاوېږي، چاته صبر نه کوي، اوس چې له هغې زمانې نږدې شل کاله تېرېږي، استاد روحي زموږ په منځ کې نه شته او د هغه په حق کې له دعا پرته نور هېڅ زموږ له لاسه نه کېږي، گران ابراهيم شينواری او زه (يون) ژوندي او پر خپل وطن يو، ممتاز ارمان هم رانه مهاجر شوی دی. خدای (ج) خبر چې ددې شعري جونگ تر درېيم چاپ پورې به موږ ته څه پېښېږي. په همدې خاطر مې د خپل تېر شلکلن فرهنگي کار پر بيا سمون، اوډون او بيا چاپ لاس پورې کړ، پر ژوند ډېر بې باوره يم او ژوند پر ما ډېر ناباوره دی، نه غواړم زما پر کړي کار سبا ته نور څوک په تکليف شي، څه چې مې کړي، ښه دي که ناښه، پوره دي که نیمگړي، کره دي که ناکره؟ ښه ده چې خپله يې راټول کړم چې د ټولو پازوالي زما پر خپله غاړه شي.

راتلونکي نسل به ددې وخت ونه لري، چې زموږ په ماتو گوډو ليکنو پسې وگرځي، د هغوی ليکنې او پنځونې بايد تر موږ اوچتې وي او که اوچتې نه وي دا نو ددې مانا ورکوي، چې ژوند او فکر ولاړ دی او پرمختگ نه کوي، خودا زموږ د اوسني نسل وظيفه ده چې خپل کارونه په خپله خلاص کړي او په هغه تسلسل کې خلل رانه ولي چې تېرو تر موږه

رارسولی او زموږ دنده ده، چې تر بل پښت یې ورسوو، د
بشري ژوند ارتقا د همدغه تسلسل ترکیب دی.
له ټولو قدرمنو لیکوالو دا هیله لرم، له یوه نسل څخه بل ته
کلتوري خلا پرې نږدې او تر خپله وسه پورې د وخت له
تخنیکي امکاناتو ګټه پورته کړي او خپله ځاني او ملي، ټوله
کلتوري شتمني خوندي کړي.

د همدې هیلي د بري په ارمان
پوهندوی محمد اسمعیل یون
کابل-افغانستان
۱۳۸۷ل کال، د سلواغې ۷مه.

سريزه

په وروستيو څلورو کلونو کې، چې کېدی شي د فرهنگي ازادۍ پيلامه يې وبولو، زموږ د هنري فرهنگ په تېره د شعر په گلبڼ کې رنگارنگ گلان وغورځېدل او د ادب او هنر د مينوالو زړونه يې باغ باغ کړل. رښتيا خبره داده، کله چې د هنر د ازادۍ وړمه په غرو، رغو، کلو او بانډو وچلېږي د شعر بلبل يې د هر کلي لپاره گلورينې ترانې وايي. د تعجب خبره نه ده حتی هغه شاعران چې د کوم طلسم تر اغېزې لاندې له ځانه پردي شوي وو، له مسخ شوي حالت نه بېرته راوگرځېدل داسې ښکارېده چې هغوی خپله حافظه ترلاسه کړه، خپل کلی مالت او دوستان او دښمنان يې وپېژندل. زه په دې خبره بحث نه کوم چې د شعر گلبوتې په هوسا او بسيا خاوره کې ښه وده کوي او که بحراني حالت د شاعر احساس راوښکوي او طغيان ته يې لمسوي، خو ددې خبرې يادونه ضروري گنم چې شعر او د تخليق ازادې د مجنون او ليلا په شان يو له بله جدايي نه شي زغملاي، چېرې چې د تخليق ازادې نه وه خدای خبر چې څومره خبرې به د شاعرانو په مغزو کې پټه ابدې خوب ويدي شوې وي، څومره د شعر چينې به وچې

شوي وي، خومره استعدادونه به متکور پاتي شوي وي او
خومره خبرې به په نه زړه ويل شوي وي، حتی هغه کسان چې له
شاعر نه له پلان سره سم شعرونه غواړي د تخليق له ازادۍ سره
مخالفت نه کوي، خو هغوی د تخليق ازادي داسې تعبيروي:
مور شاعر ته ازادي ورکوو چې زموږ د بنسنانو ته کنځلې
وکړي. دا دی د تخليق د ازادۍ اصلي او ژور مفهوم.

زه پوهېږم چې ځينې کسان به د دغو يادونو په لوستلو سره
بې حوصلې شوي وي او وبه وايي چې دا خو زړې بابولالې دي،
د هغو تکرارول څه گټه لري؟ ښه، دا نصيحت به و منو خو دا هم
بايد ووايو چې په تاريخ کې سپين فصل نه شته. زما ښه په ياد
دي چې د داود په جمهوريت کې د تاريخ په درسي مفرداتو کې
د ظاهر شاه دوره حذف شوې وه او له موجوديت نه يې انکار
شوی و خو ما ورته وويل چې په تاريخ کې سپين فصل يوازې
په اسطوره يي دوره پورې اړه لري او بيا هغه خاليگاه ډکه شوه.
مور غواړو پر دغه ټکي زور واچوو چې فرهنگ يوازې د
دموکراسۍ په فضا کې وده وکولای شي، که څوک غواړي چې
په دې خاوره کې فرهنگ و غورېږي نو بايد د نوښت ازادۍ ته
درناوی وکړي، په تېرو څلورو کلونو کې سره له دې چې
جگړې زموږ خاوره دخپلو بچيانو په وينو ولمبوله،
ودانۍ يې په کنډوالو بدلې کړې، د کونډو، بورو او
يتيمانو اسوبلو يې د فلک مانۍ توره کړه، باغونه، ځنگلونه
يې پو پناه کړل او مادي هستي يې تالا کړه خو له دې ټولو سره

سره د فرهنگ په برخه کې د یوې نسبي ازادۍ له برکته یو څه تنوع او ښکلا لیدله کېږي.

د دولس کلنې جگړې په وړاندې د شاعرانو انتطباعات او تاثرات یو شانته نه دي: څوک د اتلانو حماسې انځوروي، څوک د شهیدانو پر مقبرو او ښکې تویوي، څوک د سولې ارمانونه بیانوي، څوک وران کلی او زرې خاطرې راپه یادوي، څوک د نهیلۍ او بېوسۍ نغمې غږوي، څوک سباوون ته په تمه ناست دي او ځینې په تورتم کې د امید مشالونه گوري. د (متکور) په نامه د شعرونو دغه مجموعه چې د ځوان او حساس شاعر، اسمعیل یون د اندېښنو امپل دی، د پښتني غاړې لپاره په ډېر ظرافت جوړ شوی دی، دا مجموعه د پښتو په فرهنگي گالری کې یوه ښکلې تابلو ده، چې له خپل ولس سره د اورنۍ مینې په زمینه کې انځور شوې ده، دا مجموعه د صداقت او وجدان غږ دی چې د یوه فرهنگيالي ځوان د احساساتو ترجماني کوي او څه چې وايي شاعرانه مگر رښتیا دي.

که څوک ددې مجموعې په لفظي اړخونو څېړنې کوي نو ښایي چې په لوی لاس به خپل ځان له هغه هنري اتذاڅخه

بې برخې کړي چې د شعر په کلیت، انسجام، تصویر او رسالت کې پروت دی. د ځوان شاعر اسمعیل د شعر هره ټوټه یوه هنري

تابلو ده چې په هغه کې بنسکلا، تناسب او د خیال ظرافت ځان
بنسکاره کوي. اسمعیل یون د خپل وخت تصویر ایستلی دی او
په دغه تصویر کې یې خپل موقعیت هم بنودلی دی.
هو، هغه متکور شوی پاتې دی او ولې به متکور نه پاتې
کېږي. هغه شاعر دی، زموږ د وخت شاعر چې نه یې ((لېوني))
خوښېږي او نه له ((هونسیارانو)) سره په یوه لاره تللای شي.
دده برخلیک دادی چې متکور پاتې شي او زموږ اکثر شاعران
همداسې دي. زموږ د وخت شاعر له معنوي ویاړ نه پرته بل
هېڅ نه لري او نه یې لرلی شي: ((دواړه نه کېږي رحمانه یا به
دین کېږي یا دنیا.)) خو څوک چې معنوي ویاړ لري هغه په
واقعیت کې هر څه لري:

خرقه پوشو په خرقه کې دی موندلی

هغه حظ چې په دنیا کې دنیا دار کا

د اسمعیل یون شعرونه ترزیاتې اندازې له خپل کلتور سره
تړلي دي او له خاصو حالاتو نه یې رنگ اخیستی دی. دا
تصادفي خبره نه ده چې د شاعر په تصویرونو کې د اور لمبې،
د وینو څپې، د اوبنسکو سیند، قطار قطار جنازې، اغزنه
خوني لار، د تېزابو باران، اورنی آسمان او بـالاخره
سوی اسمعیل تر سترگو کېږي. شاعر هغه څه ته اریان پاتې دي
چې نور خلک هم ورته اریان دي: د وینو سوداګري د معنویت

سقوط، د عقیدې او اعتماد بحران، د شخصي گټې په مقابل کې له ټولو اخلاقي نورمونو نه تېرېدل او داسې نور. زه نه غواړم چې د دغې مجموعه په باره کې د خپل برداشت ټول اړخونه بیان کړم او یا دده د اشعارو مضمون تفسیر کړم. پرېږدئ چې لوستونکي دده شعر ته له خپلو عینکو څخه وگوري، په دې مجموعه کې رمزي شعرونه هم شته، خو څوک چې له مور سره او سپرې هغوی په اسانۍ سره په دغو رمزونو پوهېدی شي. اسمعیل ځوان دی او ځوانان خپل احساسات نېغ په نېغه بیانوي زه فکر کوم چې زمان به دغه د استعداد خاوند شاعر ته لا زیاتې هنري هستونې ورپه برخه کړي.

په درناوي

کاندید اکاډمیسین

محمد صدیق روحي

د خوشال د فرهنگي ټولني رئیس

۲/۱/۱۳۷۰

تقریض

هسې خو په ټوليزه توگه ژوند د خوږو ترخو، لوړو ژورو،
بريو ناکاميو، اميدونو او نهيليو نوم دی. خو د ژوند د ژورو
تل ته رسېدل او د تياره گوتونو کشف د هر چا کار نه دی. د
ژوند د رښتيني مانا پيدا کولو او پېژندلو لپاره بينا سترگو،
حساس ذهن، له ولولو ډک زړه او بليغې ژبې ته اړه وي او د
همدغه خيزونو څښتن ته شاعر وايي.

هغوی چې د شعر او شاعر ارزښت او استادۍ ته نه دي
ملفت کله له شعر نه علم غواړي او کله فلسفه او سياست په
داسې حال کې چې علم او سياست د يو شمېر ټاکلو
پرنسپونو او فورمولونو د ننه د نړۍ فورمولیکه شرحه ده او
شعر د الهام پایله خو له نېکه مرغه زموږ زلمی ويناوال
اسماعيل يون د شعر ضرورت او رسالت په رښتيني مانا درک
کړی او ان له تنکي زلمیېنې يې په پوره ځان خبرۍ د شعریت په
لار يون کړی دی، ښه ټينگ او پاخه گامونه يې ايښي او امید
دی چې د پښتو شعر د لالوړو پوړيو په لور نور هم گړندي،
ارزښتمن او اغېزمن گامونه پورته کړي.

ځکه يون يو داسې شاعر دی چې د شعر په ټولو باريکیو او
نزاکتونو پوهېږي او زیار يې ایستلی دی، شعر وليکي کله يې

د خپل مظلوم او محكوم ولس په مظلوميت او محكوميت غم
او خواشيني څرگنده كړې ده. كله يې د خپل غيرتي او ننگيالي
ولس په برياوو وياړلي دي، كله يې د ټولنيزو بدبختيو په
وړاندې احتجاج او گوتڅنډنه كړې ده او كله يې له خپلې
مجبوري او بېوسي سرټكولي، نود كنايو، استعارو،
تشبهاو او الفاظو په شاعرانه كارونې سره يې شاعرانه
وياړلي، گواښلي او ژړلي دي:

خومره مو مينه د احساس رگو كې ننوته
لكه منصور د دار ختلو سره مينه كوو

يا:

دود شو تكل د اسو پليو په اور
ورته پرهرزړه ارماني وخنډل
نور د سباد حسن شونډې موبڼي
په توند (شمال) باندي ماضي وخنډل

يا دا چې:

چا د اور په سترگو كې ليدلې د او بو مينه
عقل بې احساس دې په لمن كې د پردو رغړي
او د ډېرې خوښۍ ځای دې چې زموږ شاعر د منځپانگيز
نوبت ترڅنگ جوليز نوبت ته هم متوجه دې د غزلو ترڅنگ
يې ازاد شعرونه هم ليكلي، بنايسته او خواږه ويونه يې

کارولي، نوي سمبولونه او ترکیبونه یې زېږولي، د مضمون رنگیني او تنوع ته یې تر خپل وسه پام ساتلی او ژبه یې کره او معیاري ده او د شعرونو دا جونگ یې د ډېرې ستاینې او بیابیا لوستلو وړ دی. خو په خواشینۍ زموږ بڼه او قدرمن شاعر د خپلو ډېرو بریاوو او بښېگڼو تر څنګه ځینې بښویدنې هم لري، کله کله یې د ځینو ناپېژندلو سمبولونو په کارونې سره د شعر ځینې بیتونه گونګېږي او روڼ مفهوم نه شي بښدلی لکه:

خومره د مکر تخیل ته کښته شوی نرم؟
په نوم د میو راته مخکې ږدي پیالې د اوبسکو

یا دا چې کله کله یې ډېر خاص او یوازې په همدې پورې مربوط مسایل نظم کړي دي، چې نه یوازې عام نه دي، بلکې په خاصو مواردو کې هم کوم شعري ارزښت نه شي درلودای او زه افسوس کوم چې درېغه هغه یې په یو داسې خوندور جونگ کې نه وای راوړي لکه ((درې میاشتي مخکې)) او ((یادگارونه یادگارونه)). په هره توګه زه دغه جونگ یو ارزښتمن او ګټور اثر او د پښتو شعريه ځولۍ کې یې یوه رنگینه او په زړه پورې زیاتونه گڼم او یقین لرم چې درانه لوستونکي به ددې شعرونو له لوستلو پوره خوند واخلي او خپله شعري تنده به پرې ماته کړي.

اوس همدومره
د ملگرتيا په خلوص او مينه
ممتاز ارمان
۱۰/۱/۱۳۶۹

د متکور په باب خو خبرې

اوس زموږ مخې ته يو داسې کتاب پروت دی چې په هغه کې د انساني احساس او تخيل يو عاطفي تړون پروت دی او هغه د گران اسمعيل يون شعرونه دي.

شعر په خپل خو اړخيزتوب د يوې جالبې پديدې شکل نيولی دی او دا ځکه چې د انسان جوړښت، هيلې او احساسات چې څومره بېلابېل دي، نو هماغومره يې د دغو احساساتو او هيلو د بيان ډول بېل دی او ځکه موږ بايد هر شعر يوه نوې زېږېدنه وبولو.

شعر د انسان د نه بيانېدونکو ژورو حسي-عاطفي حالتونو د بيان سمبول دی. هغه څه چې په زړه کې گرځي او ده ته د يوه موجود حقيقت په شان ښکاري، دی يې د شعر په ورېښمين پوښ کې نغاري او موږ ته يو ښکلی لذت ښوونکی پيغام کېږي. شعر ځکه په خلکو ښه لگي چې شعر د احساساتو او مينې او معنوي غوښتنو د بڼې په گلانو کې د سحرني پرځې څاڅکي دي، چې ښکلا خوښوونکی ذوق ارضا کوي او د ماتو زړونو، ژوبلو احساساتو او لطيفو هيلو نه اورېدونکی او غلی اواز دی چې يوازې د حساس انسان د زړه او مغزو په برجونو کې د مينې زلزله راولي.

هر شعر د شاعر د ځانگړي فكري حالت محصول دی. چې شاعر بيا طبعاً د ټولني، چاپيريال او پېښو نه اغېزمن شوی دی او که د خپل رسالت سرته رسول غواړي، نو خپل احساس په رښتيني ډول وړاندې کوي.

د اسمعيل يون شعرونه د دې وروستيو کلونو شعرونه دي او حتماً په کې د همدې کلونو د پېښو او ټولني انځور وینو هغه کلونه چې زموږ باتور ملت د اور او وینو په سمندر کې ولا مبل، د ازمونونو په ازمون کې لا ژوندی دی او د خپل حيثيت او غرور او ستروالي ثبوت لپاره يې وياړنې هستې کړي.

که په شعري ليکنه کې ليکوال په صداقت سره يو څه نه وي وييلی، نو هېڅکله به همپښې نه شي او ځکه زما په نظر هغه څه چې د اسمعيل يون د شعر تر ټولو لوی برياليتوب دی، هغه دده په بيان کې صداقت دی، هغه د پغمان د جنتي چينو په غاړه د افريقا د سارا له گرمۍ نه فریادونه نه کوي، خود کب په شان چې د سرو تېلو په منځ کې وي ثنا هم نه وايي.

هغه، هغه څه وايي چې محسوسوي يې، وينې يې او پرې پوهېږي، هغه د اوسني بهير رښتيني حالت بيانوي او خپل عاطفي احساس ورسره په صادقانه ډول يوځای کوي، د بېلگې لپاره (د خدا قتل) او ځينې نور شعرونه کتلاي شئ.

بله مسئله چې د اسمعیل په شعرونو کې په څرگند ډول لیدل کېږي، هغه یو سپېڅلی بغاوت او خپلواکه سرغړونه ده، د استاد الفت د وینا له مخې شاعران په هګیو کې د مرغانو الوتنې او د لمر سپېدو په څیرې ګرېوان کې د لمر پلوشې لیدی شي او: ((شاعران له قید و شرطه بې پروا وي)) نو ځکه موږ د یون په شعر کې هم دغه شان شعرونه لولو:

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تیارو کې شول ډیوه لېوني
میګدې خود د زهد اور کې ناڅي
په کې د پره نه دي هغه لېوني
د عشق په توريې په دار مه څړوئ
کله کوي چاته سجده لېوني
زموږ په کور به لمبې وي لا
ترڅو چې پاتې وي دا دوه لېوني.

(د جنګ باج) او ځینې نور شعرونه هم په دې باب د ځانګړي پام وړ دي.

اسمعیل یون په خپل شعر کې ډېر ژور حالتونه انځوروي او دا د پښتو د ولسي شعر هغه غوره عنعنه ده، چې نن سبا د نړیوال معاصر شعر یوه مهمه ځانګړنه هم ده او اوس په پښتو

معاصر شعر کې هم پیل شوي ده. د ((درې میاشتي مخکې)) شعر د یوه عشقي حالت ډېر دقیق بیان دی، همدا راز د ((غره اور اخیستی)) ((مېرټونخور)) او ځینې نور شعرونه د کاناډايي شعر پېژندونکي ایزابل مور په عقیده، تېرېدونکو او ځانگړو بنکلاوو ته تم کېدل، د حالت انځورول او د نامحسوسو غوښتنو بیان د او سني شعر یوه خاصه عنعنه ده، د لاندې بیت په لومړۍ برخه کې یو ځانگړی حالت په ډېر ساده ډول بیان شوی دی:

زما زرگی درزا کړي او دتا شونډې رپېرې
دي څومره خونډورې زما وستا پتې خبرې

مینه او الفت لکه څنگه چې د انسانیت د خلاصون لاره ده، د شعر د ملکې د ظهورولو عامل هم دی شاعر او مین زیاتره وختونه په یوه مانا کارول کېږي. انساني مینه ((د انساني توکم بقا او دوام)) دی او د انساني مینې په خم کې رنگ شوي شعرونه همېشني او تلپاتې شعرونه دي. د اسمعیل یون په شعر کې د انساني مینې او عاطفې نوښتیز بیانونه د ((یادگارونه یادگارونه))، ((سوي اسوبلي))، ((کلیزه))، ((د عقل احساس))، ((د حسن لومه)) او ((پخه سکروټه)) تر سرلیکونو لاندې لولو. له ((سوي اسوبلي)) څخه دا څو بیتونه:

د سترگو په خوږو کې ډوډېدم نه پوهېدم
د مينې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم
احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور ومه په دار کې څرېدم نه پوهېدم
موسکې شه لاهم نوره زما سوو اسو بلو ته
ساده وم چې په تا مينېدم نه پوهېدم

د اسمعيل شعر که د مينې او ښکلا پالنې هر څومره ښکلي
بيانونه دي خو ورسره د هېواد او ملت له ژورې مانا نه هم ډک
دي، زياتره غزلونو کې د ښکلا او مينې تر رنگينو پوښونو
لاندې د هېواد پالنې، انسان دوستۍ، سپېڅلي بغاوت، حق
خوښوونې او خپلواکۍ ترانې پرته دي. دا د پښتو د اوسني
غزل يو مثبت بری دی چې د ښکلا او مينې تر پوښ لاندې د
ژوند د ارزښتمنو مسایلو خواته عامه ذهنيت اړوي په لاندې
بېلگه کې په ډېر خوندور ډول همدغه شان بيان شته:

چامو د مينې د جانان زلفو ته اور ونيوه
چې شنه دودونه يې زموږه په شعرو کې ځلي
زما د عشق ستونې دي لوند نه کړ پرې يو ځلي هم
څه که د ميو اباسين دي اننگو کې ځلي

اسمعیل یون یو مسول شاعر دی او تل په خپل شعر کې د هېواد د تاریخي جریانونو په پام کې نیولو سره د خلکو، ټولنې او هېواد پر وړاندې خپل مسئولیت نه هېروي. هغه له خپلې مینې نه غواړي چې ((نور یې د سترگو په جادو کې بند نه کړي او پرې یې ږدي چې د منصورې وطن د غم او اور د توپانو سترې کاروان او د وطن د بچو د ویرونو فریاد او د ځوانانو او زلمو قطار، قطار جنازې وویني)) او همدغه حالاتو هغه مجبور کړي چې له خپل شعر نه د همدردۍ یوه ډالۍ جوړه کړي او ((په داسې حال کې چې نور د باران نه لاندې د میو په سیند کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي او د گلونو په بستر کې یې په نرمو شونډو، شونډې ایښې وي، خودی (یون) د دردمن او د احساس په اور کې د کړېدلي انسان په توگه خپله ډالۍ داسې وړاندې کوي:

د شعر د بزم د مسرو گلونه

د خپلو او بنکو په تار پېیم ترې امېل جوړوم

ډالۍ کوم یې ورته

یوه د درد او د شعرونو ډالۍ

د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ))

او د شاعر ډالۍ باید همدغسې وي.

د اسمعیل یون شعر د شکل له مخې ډېر بنکلی او په زړه پورې دی. غزل یې د یوې ځانگړې بنکلا خوښوونې او لوړ

ذوق، اوچتې قريحې، استعداد او مينې خرگندوی دی او له
بنکلو ترکیبونو، انځورونو، تشبیهاتو، استعارو نه ډک دی.
ازاد شعريې هم خوندور او زړه راښکونکي دی او له
انساني عاطفې او غني انځورونو نه ډک دی.

یوه بله خبره هم د یادولو وړ ده، هغه دا چې کله مور یو شعر
لولو نو په دې هم باید پوه شو چې ایا شاعر خپل د ننني
احساس بیان کړی دی او که هسې د ورځې د مود مسایلو ته
اړم شوی دی؟ د اسمعیل یون د شعر په څو کوچنیو بېلگو کې
مور ولیدل چې د هغه بیان مسولانه، زړور او صریح دی او هېڅ
ډول تکلف او تصنع په کې نه شته، نو باید وپوهېږو چې ایا
هغه په خپله هم دغه شان دی او که نه؟ زه چې د دوه کلونو راهیسې
د پخوا له هغه سره ډېرې نږدې اړیکې لرم، نو هغه مې په عملي
ژوند کې هم یو صادق او زړور انسان موندلی دی، هغه چې هر
څه وایي دده له ژورې مينې او ډېر پاک احساس نه راټوکېدلي
وي. هغه له شعر سره مينه لري، هوس یې نه کوي ځکه ده ته
شعر په خپله یو هدف دی، داسې هدف چې هغه پرې د
خپل زړه پر هرونه تکی ورووي او د غم—ونو پېټی پرې
سپکوي او نورو دردمندانو ته یې هم وړاندې کوي.
روانو بدمرغه پېښو هغه ته درانه عاطفي زیانونه رسولی دي،
چې ددغو زیانونو اغېزې دده شعر ته یو ځانگړی سوز او ساز
ورکړی دی او علت یې کولی شو د ((افسوس چې قبر دې
معلوم وای...)) په شان شعرونو کې ومومو. خو له دې سره سره

د هغه بل هدف د هېواد د لوړتيا په لار کې خدمت کول دي، د دې لوړ هدف لپاره کله د شعر نه د وسيلې په توگه هم کار اخلي او په دې خاطر خو په مجموعي ډول د هغه شعر مقاوم او ثابت شعر دی چې د سوو فريادونو په لوگيو کې يې هم د خدا گلونه ټوکېږي او د موسکا غوتې خولې سپري. هغه که د ژوند د ازمون د اور په سره بټي کې د جوارو د دانې په شان په اور او بټي را او بټي او متکور پاتي شوی دی، نو د احساس او عاطفې په بڼ کې د مينې د نسيم وړموند يوه بنکلي گل په شان غوړولی دی، چې د شعرونو نغمې يې زموږ د زړونو تارونه خوځوي او ځانگړی خوځند عاشقانه حالت رابښي.

زه دده د شعر په باب نور څه نه وایم، ځکه د يوه هنري اثر د ډېرې بڼې پېژندنې لپاره په خپله د هماغه اثر لوستل تر ټولو اسانه لاره ده، خو خپلې خبرې په دې ډول رالندوم: سره له دې چې اسمعيل به لا تراوسه د ځانگړي سبک خاوند نه وي او کېدی شي په ځينو مواردو کې د سايل او سليم تراغېزې لاندې راغلی وي، خو په شعر کې يې نوښتگر خوځون، د سپېڅلي احساس زړور بيان، د ځانگړي بنکلاييز ذوق شته والی، مسوليت ته ځيرتيا او له شعر سره د زړه له کومي مينه او اړيکي او تړون موږ ته دا هيله پيدا کوي، چې ډېر ژر به د هغه شعر نور هم پرمخ لاړ شي او د ځانگړي سبک خاوند به شي. په دې هيله چې دده شاعرانه احساس تر پايه دې ته ځير وي چې وايي:

گوره احساسه هغه کور کلی یوازي نه کړې!
چې گربوانو کې یې ټول عمر گړخېدلې او بنکې
ده ته د شعر په لار کې له مینې ډک، بریالی او پرمخ تلونکی
یون غواړو.

په مینه او درناوي
ابراهیم شینواری
۱۲/۱/۱۳۷۰

لېوني

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تيارو کې شول ډيوه لېوني

میکدې خود د زهد اور کې ناخي
په کې دېره نه دي هغه لېوني

دا چې بې درېغه پرې قدم ږدې اشنا!
کلي کې نه شته دي سوچه لېوني

د عشق په توريې په دار مه خړوئ
کله کوي چاته سجده لېوني

زموږ په کور به لمبې بلې وي لا
ترڅو چې پاتې وي دا (دوه) لېوني.

۲۲/۵/۱۳۲۷

کلیزه

شعره! گلونه شه غوتی شه پانی پانی شه
د میو پانی
لاشه! زما د یار په نرمو او خوږو زلفو کې
وخلپږه
وخنډه
اوزما د زرګي
د خوږې مینې د اسرو او امیدو له تله

ورته په مینه مینه
مبارکي ووايه
نن يې کلوزه ده
د ژوند کلوزه
يوه د حسن او بنکلا کلوزه
د اسمعيل د محبوبا کلوزه.

مرکزي ليکلیه

زمانه

چا زمانه څوک زمانې وڅوړل
چا ميخانه څوک ميخانې وڅوړل

زما د عشق تنکي تنکي گلونه
د تاد سترگو پيماني وڅوړل

د اسمعيل سپېره مېره ملگري
منم چې خپلې يارانې وڅوړل.

۱۳۲۷ل کال

اوبنکه او خندا

زه اوبنکه اوبنکه شم پر مخ راشمه
ته ټول هوس شې او بيا و موسپري
زه اسوپلی شمه د سو و هیلو
ته په نخا شې او کرس کرس و خاندې
نوزما و ستا یارانہ نه شي سره
خکه چې اوبنکې خندا نه جوړپري.

۱۹/۱۱/۱۳۲۵

د عقل احساس

ستا د غمبورو د بڼکلا سُرخي چې خُل ووهي
زما زرگی ورتنه له تندي خني جل ووهي

د شونډو جام نه دې خواږه په نورو مه دوروه
د ميني تاو مې درنه خدای مه کره اجل ووهي

د زړه پرتل مې پرهرونه سره او شنه غوندي شي
کله چې تال دې سره گلونه په وربل ووهي

زما د عقل احساس دود شولو د مکر په اور
خنګه به حسنه امیدونه ستا منزل ووهي

لږ دې ګورين نظر په سترګو کې تسل نخوه
چې مې زړګی د مينې سختې په تکل ووهي.

۱۱/۲/۱۳۲۲

نازک خیال ته!

ته لا تراوسه پورې

د عشق په اور کې

د سکروټو په سر

تنه کې شوی نه یې

ته لا تراوسه پورې

د اسو پللیو او آهونو په اور

لکه نینه داسې او بنستی نه یې

ته لا تراوسه پورې

د غم تنور کې

اور لروني غوندي
لو غرن شوي نه يي
نونازک خياله !
د خونيو خياله !
د هوسونو خوشاليو خياله !
لاږ شه د عشق د اور په گرمو لمبو
خپله سينه وموننه
او د احساس په سيند کي ولمبېږه
بيا نور اڅه !
موربه د اور بخرو
تر کانيو کلکو سره
د عشق او پاكي ميني
په نوم سنگر ونيسه
او د اسمان کانيو ته سرو نيسه !

۱۴/۸/۱۳۲۲

د حيا په لاس

عشقه لپونى شومه د تا په لاس
زړه دې زما ورکړد بل چا په لاس

هجر د زړگي تل راته وسپزه
خدای خودې نورواخلي د بلا په لاس

رسي د اميد کاروان منزل پورې
تم که چېرې نه شي د جفا په لاس

خلکو یارانہ کی رنگینی و کپرے
زہ ہستی گیر شوی د حیا پہ لاس

خنکے بہ تندی پہ خمکے نہ وہم
وینم جام د میود ملا پہ لاس

بختہ! گدایی بانندی دے مہ ژارہ
د پری بکلی لو پری د گدا پہ لاس

۱۵/۵/۱۳۲۵

دالی

نن د دیدن په ورځې
د اور او وینو تر شېبو نه وروسته
څوک د عطرونو تر باران نه لاندې
د میو سیند کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي خاندي
څوک د هوس په میو
د مرغلرو د خوندو له پاسه
رغړي را رغړي مینه مینه وایي
چا د گلونو په بستر کې
شوندې ایښې دي په نرمو شونډو
او د عشقونو د خوندو جامونه
بې درېغه درېغه په سرو اړوي
خوزه له درد نه رغېدلی انسان

د اور په څڼو زنگېدلی انسان
د احساس اور کي کرېدلی انسان
نن د سرو او بنکو او د وینو د موسم له بڼه
خپلې خوږې مینې ته
شاعرانه او بنکلو سترگو ته یې
پستو پستو خماری زلفو ته یې
د شعر د بزم د مسرو گلونه
د خپلو او بنکو په تار پېیم
ترې امېل جوړوم
ډالۍ کوم یې ورته
یوه د درد او د شعرونو ډالۍ
د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ.

۱۳۲۷ کال ۵مه میاشت
د لوی اختر دویمه ورځ

ژوندی حسن

مور ملامت یو چې له بنکلو سره مینه کوو
د زړه په وینه نازولو سره مینه کوو

چا ده لیدلې د اورو نو سمندر کې غوټی؟
مور لېوني یو چې له گلو سره مینه کوو

نور یې نظر د اننگو په میو ولمبوي
مور یې د تشې خولې خندلو سره مینه کوو

خلک لمبه شي د ژوندي حسن له مينې څخه
مور ساده زړي خو له تللو سره مينه کوو

خومره مو مينه د احساس رگو کې ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مينه کوو

اړوه جام دې د خوږو سترگو په سترگو کې مو
موربه اورونه له اور څښلو سره مينه کوو.

۵/۷/۱۳۲۷

مرکزي ليليه

غره اور اخیستی...

نن د بنکلا د غرو د بنکلو شنو ناوونو په تل
هلته چې سپینې غیرتې اوبه به تل بهېدې
د عشق د زانو د بچيو وینې دارې وهي
رود سوربخن غوندي دی
او شاوخوا تیرې بی هم په وینو ولمبېدې
اور ورته ناخي له خندا نه شین دی
ان هلته لري بی په تالو او ډاگونو کې هم
له ډېره تاوه د سیسیو بچي و سوزول
ځکه چې لري لږ څه وړاندې هلته
پر هغې توري غټې تیرې باندي
یو بنکاري (باز) ناست دی

پنجې بي سرې دي د سيسيو د زرگو په وينو
او خپل وزرونه په غرور تپوي
(شاهين) هم پاس د اسمانو له څو کو
د بنکار نظر ترلی
څو چې د زرکو سينې وڅيري په خپلو پنجو
خولاندې گوري چې غره اور اخیستی
له گن ځنگله څخه لوڅرې خپرې
او د مرغانو بچي سپزي په کې
څوک بي لمبې نه ويني
څوک بي اواز ناوري.

۱۳۶۶ل کال د سلواغې میاشت

زولانه غمونه

غمونه مې تر لویو په غمو کې زولانه
لمبې مې بلولې د خرد په گربوانه

غیرت به مې اغیارو ته بنودلی د پښتو وای
په مخ کې که مې خنډ نه وای (بې ننگه) پښتانه.

۲۲/۵/۱۳۲۲

خوشال خان لېسه

د ښکلو باران

دلته د ښکلو باران

په لپو لپو ډکو ډکو کاسو

د خماری ورپڅو له شونډو وڅخه

اوري را اوري نازولو باندي

خو پردي وریت اسمعیل

په دي ستي او کړېدلي باندي

د غم په څنډو زنگېدلي باندي

يو څاڅکی هم نه اوري

يو څاڅکی هم...

د ۱۳۲۷ل کال د غويي مياشت

ازمون

عقل مې د عشق په تکل اور کې په لمبور غږې
مینه مې خوړلن کې په انگار او په ایرو غږې

(نن) راته په سترگو کې لمبه د قهر تاوه کړه
هیله مې له دې هم د سکروټو په سرو غږې

خومره د امید په مینه نازي مې گوگل کې زړه
عشق باندې په مالگو کې په خپلو پرهرو غږې

چاد اور په سترگو کي ليدلې د اوبو مينه؟
عقل بي احساس دی په لمن کي د پردو رغړي

بيانا زکو نرمو له ازمون نه پنبې وکښلې
موره متکورو سره چرته په اغزو رغړي

بنکل به مې اميد کړي د سره حسن انتگي په عشق
حکه چې نن وخت ورته په پنبو کي په توبو رغړي

۱۵/۱۲/۱۳۶۵

پرهري اميد

د دوزخي شونډو له خوند نه چې خواږه وروې
په پرهرونو مې د مالگو کاني ته وروې

څنگه به عقل د جنون په اور کې ونه رغړي
داسې خوندونه د وختونو خو پري نه وروې

دود شو زړگي مې ستاد حسن د بنکلا په نظر
د مکردام دې له خوږو ځني ترخه وروې

ستاد شاعر د قلم تاو به عقل لولپه کړي
د سترگو اورچې ورته تل په گربوانه وروي

خود به لمبه شي ستا نظر نه متکوره نيني
د اورنيو شونډو تاو نه چې پرې سره وروي

۱۳۲۷ل کال، چنگاښ

متکور

زه د ارمان لپاره
لکه د جوارو دانه
د اوربتي کي
د ازمون په گوتو
په مينه مينه
په اور و او بنتم را و او بنتم
خود لمبوله تاوه
سپينه پولی نه شولم
او د خوږي ميني
د عشق له زوره
د اور لمبو کي
متکور پاتي شوم.

۳/۱۱/۱۳۲۵

د ماضي عشق

اشنادا استاد ماضي عشق له زوره
زه له خونډو د ننني ووتم

عشقه دا استاد رنگينو جهان ته
خالي راغلي وم خالي ووتم

۲۱/۴/۱۳۲۷

پتې خبرې

ترخو به مو په منځ کې وي آشنا پتې خبرې
د مينې د رازونو او حيا پتې خبرې

زما زړگۍ درزا کړي او د تا شونډې رپېرې
دي خومره خوندورې زما و ستا پتې خبرې

سوزېرو به پرې زه او ته آشنا او زموږ مينه
زما او ستا په باب کړي نور همدا پتې خبرې

دنيا رقيب رقيب شوه او وختونه غمازان شول
مجبوره يو چې وکړو ياره بيا پتې خبرې

چا ويل درته چې وايه اسمعيل ته پته رازونه
اخي درته ټولې کړې رسوا پتې خبرې.

۴/۱۰/۱۳۲۷

د اور تاو

د زړه توتې مې په انگار ونيسئ
ژوند ته مې غم عشق ته مې دار ونيسئ

اخلم لذت د خوږې مينې ترپنه
ماد غم زور ته په وار وار ونيسئ

پام چې رقيبوله خه ونه وایئ
زما په قتل باندي يار ونيسئ

خلڪو رائجي د خورڀي ميني پنه نوم!
د اور په تاو ما گناهڪار ونيسي

د اسمعيل خرو سپرو ملگرو
سوركي ڏيوه مي په مزار ونيسي.

۱۹/۷/۱۳۲۷

مرکزي ليله

د حسن لومه

عقل کې ستا شیرین نظر ونڅپد
ځکه جنون شو سر په سر ونڅپد

د حسن لومه دې په ناز غوره
چې په سینه کې مې ځیگر ونڅپد

وینې د مینې د ازمون وختونه؟
سر مې د مرگ په تود ډگر ونڅپد

ستاد خواربه نظر په توند کتلو
د زړه په تل کې مې پرهر ونخېد

لمبه د گرمو شونډو مه بلوه
ته اکې زړه مې په نشتر ونخېد

خومره دې حسن کې غرورتاوشوی
شو خو کتلو ته دې لمر ونخېد.

۲/۱۱/۱۳۶۵

رحمان بابا لېسه

پخه سڪروته

عشقه جنون ومه شه نور خونه وم
يو اسوپلي ومه شه اور خونه وم

ستانا كردي دي شه ويلی نه شم
د ٽنگه سرود پڻغور خونه وم

چا درته ويل چي پل پرزړه ږده زما
پخه سڪروته وم لا سڪور خونه وم

ځنگه دې ورييت كړم انگيو كي ټر
لكه اوربل پرې باندي خور خونه وم

دا خود تاد حسن اور سوي يم
كه نه له سره دومره تور خونه وم

۱۵/۵/۱۳۲۲

خوشال خان لېسه

سوی اسو پلی

د سترگو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مینې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم

احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور و مه په دار که څرېدم نه پوهېدم

دا ستاد مینې زور و که د عشق د خوږو تاو؟
په نره چې په اور کې نڅېدم نه پوهېدم

حیرت کي شو غیرت زما د مینې په ازمون
سورگل غوندي بي وخته رږېدم نه پوهېدم

موسکي شه لاهم نوره زما سويو اسو بلوته
ساده وم چي په تا مينېدم نه پوهېدم.

۳۱/۳/۱۳۲۲

لغمان

د خپل پلار د شهادت د تلين په درنښت.

افسوس چې قبر دې معلوم وای!

ما به د گرم احساس وینو باندې
د عشق د پاڼو د خندا په خپو
ستا د تناک امید پولی لیکلې
او د تیزابو د اورو نو په سیند
به لمبېدلې ستا د عشق د تکلونو په زور
هر ما زیگر به مې د پېغلو د وربل گلونه
د خپلو سپینو توپانې او بنکو له سپینو امپلونو سره
د اور په رنگ باندې لیکلو سرو شعرونو سره
تا پر مزار شیندلو پانې پانې
افسوس چې قبر دی معلوم وای
افسوس چې قبر....

۱۳۲۲ ال کال

د ماضي خدا

د آه په تاو عشق لېوني وخنډل
شونډو د گل کي چې اغزي وخنډل

عقل به وناخي احساس ته خجل
حسن د غم کي که زرگي وخنډل

دود شو تکل د اسو بليو په اور
ورته پرهرزړه ارماني وخنډل

د گل خدا يي په لمبو ونيوه
سيلي په مينه د سپرلي وخنډل

نورد سباد حسن شونډي موني
پرتونډ (شمال) باندي ماضي وخنڊل.

۲۰/۲/۱۳۲۲

خوشال لپسه

خوبلني سترگي

ميينه کي د وخت د انگار سره موبنم
اور مي د گوگل په درانه موبنم

پر پرده چي خپه د ازمون واروم
سوزندو سکرو تو کي مي زړه موبنم

بله دي لمبه کړه د مغرور نظر
چا ويل چي زړگي مي په کي نه موبنم

ته ولي د عشق له زوره څنگ کوي؟
اور کي خود ميني ځيگرزه موبنم

ستا خوړلنو سترگو کي اشنا په عشق
زړه مې لکه وړه په تناره موبنم

نور دې به خوړو کي احساس ولري
زه خومې شعرونو کي ترخه موبنم

بوی به کرمه ياره ستاد حسن گل
نن چې يې اغزي په گربوانه موبنم

۱۸/۱۱/۱۳۲۵

ژرغونی آه

د ژرغوني آه پر شونډو تلوسې وځلي
د عشق په عقل کې چې مينې ته اسرې وځلي

واورې تکل د اور تر پولو په تناکو پښو
د مستقبل پراننگو چې ارادې وځلي

شعره! د اوبنکو حسن بڼکل کره په چاودلو شونډو
چې د وير بحر کې دې عشق څپې څپې وځلي

لامبي څپه چې ستاد خوند زما د اوبنکو په سيند
د پرهري اميد په سترگو مې گيلې وځلي

داسې مې بنکاري د سورکي زرگي پولې له لري
لکه د يار په اننگو کې چې خولې وځلي

واړوه عشقه! د تنکي ارمان غوټې مې په اور
اخر به ستاد هوس سيند کې هم لمبې وځلي.

۱۲/۱۰/۱۳۲۲

ترکانو لاندې

زړه نه لمبې چې د خدا وتلي
ورته له خولې نه مې د تا وتلي

دا چې هغوی په زغرده خاندې پرموږ
خه شی دې زړه نه ورته بیا وتلي

تول قوتونه د پرديو دلته
بنکاره راغلي دي په غلا وتلي

دا اسمعيل ترکانو لاندې کرئې نبه
بيايې له خولې ځنې رښتيا وتلي.

۱۳۲۷ل کال

درې میاشتي مخکې

درې میاشتي مخکې
زه او یار مې سره
سترگې پر سترگو شولو
ما د هغې سترگو کې
هغې زما سترگو کې
د یوه ژوند د امیدونو کیسه وکرله
سره موسکي شولو او ومو خندل
بیا د هغې سترگو کې
زما د هیلو امیدونو انځور وگرځېده
او بیا زما سترگو کې
ددې د سترگو تصویر پاتې شو
تراوسه پورې.

هغه چاته چې سترگې يې زما سترگو ته خواږه راكوي

نور دې د سترگو په خوږو کې سترگې نه موبنمه
نور دې د گرمو اننگو په گرمو ميو نظر نه ډوبوم
نور دې د نرمو بڼکلو شونډو د خوندونو سيند کې نه لامبمه
رانه هېرپرې
رانه هېرپرې د ستي هيلو ساړه اسو پلي
د غيرتي او بڼکو مست رود ، د وينو مستې خپې
د منصورې وطن د وينو ليکې
د غم او اور د توپانونو سترې شوی کاروان
نور اته مه گوره خوږې خوږې په بڼکلو سترگو
او پرا حساس مې د سرو شونډو د خوندونو خواږه مه اوروه

چې رانه هېر نه شي
ددې وطن د هر بچونې د ويرونو فریاد
د وينو رود د اوبنکو سيند
او د ځوانانو او زلمو کتار کتار جنازې
کتار کتار...

۱/۴/۱۳۲۷

د وینورود نیل

احساس پر عقل بلې کړې لمبې په لپو لپو
جنونه په سرو اړوه نشې په لپو لپو

د شونډو تبسم دې رانه گردد غم ونه لید
د زړه وینې که غږ کړې زمانې په لپو لپو

موسکې شه د سورکي پرهر د وینورود نیل ته
حسیني ډکوه ترېنه پیالې په لپو لپو

لذت کې د خدا دې چې لاهو شي خوند د نورو
په سترگو کې مې تاوې شي گیلې په لپو لپو

اغزو د گل د پاڼو تبسم دی په اور سوی
په زلفو چې دې تومبم ترانې په لپو لپو

هوس دې د بنايست بيا د جنون په سيند کې لامبي
د عشق په زړه مې موني چې ايرې په لپو لپو.

۲۱/۲/۱۳۲۲

د ویر سکروټې

عشقه زوروريې خو توبې مه ماتوه
شونډو د اشنا ته اوسپلې مه ماتوه

پروت په کې لذت دی د زمان د لېونو
پام کوه ساقي ډکې پيالې مه ماتوه

خواشنا په عشق کې پر اغزنه خوني لار
غېرې د وصال ته ارادې مه ماتوه

وکره په مغرور نظر خواړه خواړه کاته
تاته مې اسرې دي دا اسرې مه ماتوه

موبنم نن په شونډو ستا سره بنکلي انگي
کړې دې وعدې وې اوس وعدې مه ماتوه

خیر که زه دې وریت کړم په سکرو تو کې د ویر
خانگه د امید مې زمانې مه ماتوه

رازد محبت په کې نغښتی دی د یار
سویه اسمعیله زولنې مه ماتوه.

۱۳/۱۱/۱۳۶۵

د اوبنکو جنازې

پر سوي مخ مې دي روانې سلسلې د اوبنکو
راته خند پره او کوه مې تماشي د اوبنکو

چا مې پر شونډو د خندا د څپې ځل ونه ليد
عشقه! گرم نه يمه راغلي مرحلې د اوبنکو

د کوم احساس له خولې نه وځي د زگپرويو کتار
چې د شعر سترگو نه مې خوشې دي ويالې د اوبنکو

دا به تصویر د چاد ویروي انځور کړی قلم
ځکه یې نوکې نه تویېږي ترانې د اوښکو

خومره د مکر تخیل ته کښته شوي نرم!
په نوم د میو راته مخ کې ږدي پیالی د اوښکو

څنگه به گاتي متکور نه شي د سترگو زما
چې شپه او ورځ ترېنه تاوېږي سرې لمبې د اوښکو

شي به کړې د یار مغرورې سترگې عقله که نه؟
چې ورته یو سم سترې شوې اندېښنې د اوښکو

ستا د لذت ناظر دې سپزي د عشق هیله زما
اخر به وړم د خدا کتې کې جنازې د اوښکو.

۲/۲/۱۳۲۲

له جېل نه... گيله

((ته په وړو کي جېل کې
مور دلته لوی زندان کې))
د یوې مینې د ارمان په هیله و سوزېدو
ته خولا بڼه وې
د خوږې مینې د پاتو شنه دودونه دې ونه لیدلو
مور ورته بڼه کتلې
چې مو د مینې سره گلونه د یارانو د لمبو
د سمندر خپو کې و سوزېدل
ژبه مو گونگه وه ترلې وه د اورد دار په
مستو لیکو
چغې مو نه شوې وهی
بڼه مو لیدله خپله مینه د انکار د سمندر گوتو کې

پانې يې ورژېدې
خدا يې وچه شوله
او ليلايي حسن يې مراوى شود درد په چرو
خو مينه مړه نه ده لا
پام چې نهيلي نه شې
اوس نو زموږه مينه
زما او تا غوندي يو خو لېوني
په مينه مست خيري گربوان
او سربري غواړي
چې ورته وناخي لمبه شي
او د خپلو زرگود وينو مستې فواړي
ورته امېل امېل کړي
بيا به زموږه مينه
له خدا شنه شي
او گلونه به يې بيا زلفو کې وتوکېږي
او بيا به موږ لېوني
هم ورته هلته له خدا نه شنه شو.

۱۲/۲/۱۳۲۸

د لمبو خاڅکي

د نن په ائینه کې چې موسکي راته پروڼ دی
اشنا دادي ادا ده که جادو او که جنون دی؟

د کوم يو گل پر شونډو د خندا سندرې شنه کړم
پر پېغلو پسرليو مې راغلی چې کونټون دی

په گرمو شونډو خاندو خو يو بل بڼکلوی نه شو
زما و ددې ترمنځ څه د ډيورنډ کړنې تړون دی

منمه د ((شمال)) د لمبو خاڅکي دلته نه شته
ددې گلبن پر پانو يې پرې ايښی خو طاعون دی

کوم چاکه د رښتینو لېونو پوښتنه وکړه!
په دغه وړان مالت کې خويې یو استازی یون دی.

۲۳/۸/۱۳۲۹

د خدا قتل

مورد خداي په کتابو
او د نبي په احاديثو کې
د الوستي وو چې:
قتل د روح لويه گناه ده په ژوندون کې د چا
او ملايکې د خداي ذات دي
چې له ټولو گناهو نه پاکې
خو اوس کلونه کېږي
چې تر مودو نه مخکې
زموږ د سوي زړه د مينې کور نه
د بېگناوو ماشومانو او ځوانانو
د ژوندون جنازې
د فرښتو په بېگناوو گوتو
ځي د اسمان غېږي ته
نو اوس د مينې تخيل کې د وجدان

او عاطفې د سمندر پر خپو ناستو
د احساس بخرو
و وایئ چې:
دا بېگناهه او معصومي قربنتې به زیاتي
د نازولو ماشومانو د تنکی خدا په قتل
گنهکارې نه شي؟!

۲۲/۴/۱۳۲۹

د آه سکروټې

د درد په ژرنده دل نه شوي زما د عشق نينې
د نرمو شونډو حل نه شوي زما د عشق نينې

د سوز په اور چې اوړي نن د مکر په خوږو
د چا د زلفو ول نه شوي زما د عشق نينې

تڼاک اميد مې واړوه ترپولو د ازمون
لمبو ته بې تکل نه شوي زما د عشق نينې

د چا د مينې سيند كې مې احساس غوتې و هلي
چې بندي په اجل نه شوي زما د عشق نيني

د آه سگرو تو دود كړ لي بتيو كي د اور
پوليو سره مل نه شوي زما د عشق نيني.

۲۲/۹/۱۳۲۲

غيرتي لپمه

زما د ميني بنڪلا
لکه بيباڪه مانو
د قهرجنو لمبو
د سيند په مستو خپو
تاوه راتاوه شوه
او ډوبه شوله
او د اميد هيله مې
د اور په غېږه کې په نرمو پنبو
په اسو پلو اسو پلو

ونڅېده

خوزه هغسې چې پخوا و مه څه
هسې به يم هسې به او سمه لا
نه به د چا خندا ته و خاند مه
نه به قبلې ته د بنکلا او حسن
د خپل غيرت لېمه کاره ونيسم.

۴/۱۰/۱۳۲۲

دميو اباسين

د مينې څړيکه مې د وريت زړگي پردو کې ځلي
عشقه گناه دې زما سويو اسو پلو کې ځلي

چا مو دميني د جانان زلفو ته اور ونيوه
چې شنه دودونه يې زموږه په شعرو کې ځلي

دا خو زما د اسو پلو د تپ تاونه وينې
ځکه خواږه يې د سرو شونډو په سرو کې ځلي

زما د عشق ستونې دې لوند نه کړ پرې يو ځلې هم
څه که د ميو اباسين دې انتگو کې ځلي

پام چي په تريو نظريي حسن ته نظرونه كړي
د خوشال توره مې تراوسه لا پښتو كې ځلي.

۲۱/۴/۱۳۲۲

خوشال لېسه

د اوبنکو سمندر

وخت چې له غوسې نه سور تکل ته شونډې وسپري
ژوند په اوبنکو لوند شي او اجل ته شونډې وسپري

مینی سمندر د سپینو اوبنکو په ځیر ونه لید
اوس به نوزرگی د چا تسل ته شونډې وسپري

تاوه شي ترخو کې د احساس د فریاد چغه پري
دا د غم قلم مې چې غزل ته شونډې وسپري

دوب چې وي زرگی د اورني غم په سيند ونو کې
چېرې به حسيني ستا وربل ته شونډې و سپري

ورغري تهاک هوس ماحول د اغزيو کې
عقل او اميد چې مستقبل ته شونډې و سپري

تاوه کره لمبه د گرمو شونډو په سينه کې مې
وريت ويده زخمونه به يې حل ته شونډې و سپري

۱۳۲۶ل کال، تله

د خوږو مکر

تڼاک ځيگر مې حسن په سپرغيو سولوي
د آه اوبنکه مې عشق په مايوسيو سولوي

د عقل د احساس سترگو ونه لیده پرهري
د وخت د اور په زوريې په اغزيو سولوي

خندا يې سمندر شي زما درد ته په هوس
د مينې د بن گل مې په سيليو سولوي

د عشق د خوږ مکر ته نظر کړئ او بڼکونن!
په شونډو باندي آه د لېونیو سولوي

د درد په کړایي کې په زرگي شي خود لوگی
خوږې زلفې چې یار په انگیو سولوي

د سور مستقبل تال کې به عشق وزانگی اخی
خندا که نن امید په اسو پلیو سولوي.

۲۹/۷/۱۳۲۲

ارام سمندر ته!

ولې غلی او ارام یې
ته خبر یې چې څه وشول او څه کېږي
د نړۍ په وچو غرونو، سپېرو دښتو، ځنگلو کې؟
ته خبر یې چې څه اوري
د اسمان له گربوانه نه
د بېوسه روح پر مینو؟
ته خبر یې چې ټول ژوي

يو د بل د ژوند په بيه د ژوندون شېبې رانيسي؟
ته خبر يې د وحشت د پاچايانو
واکمني د قاف له غرونو ان زموږ تر کوره رسي؟
ته خبر يې چې زموږ د کلي خوا کې
هره ورځې د کارغانو ډلې ډلې
د وگړو پر سينو باندي ټونگې کړي؟
که نور هم غواړې همداسې:
چې ماران او خمخړې دې
د سيسيو بچي و خوري
او پر سمه لويه لار دې
د لېوانو کاروانونه
د شپنو په رمو گډ شي
که نور هم غواړې همداسې
چې بيا هم روحي وگړي
د چا مينې ته او وړ وکړي
د چار روح کړي تير و لاندې؟
نو که داسې نه وي خوځه
تر پېړيو زغم نه وروسته
په څلور کونجه دنيا کې
د توپان نغمه خوره کړه

چې نړۍ له بوی شي پاکه
او شي ږنگه پاچاهي د ځناورو، گنهکارو هوسونو
او خو تنه بېگناه به
شي سپاره د نوح بېړۍ کې.

۲۲/۴/۱۳۲۹

د تېزابو باران

زما د عشق د تنکو هیلو سترگې
لا د هوس د خوړلنیو په بڼه
د گل پر پاڼو غوړېدلې نه وې
چې تا د قهر د تېزابو باران
د اورني اسمان له شونډو څخه
په زغرده زغرده پرې راوه ورو
او د تنکې مینې په سترگو کې دې
د ویر لمبه په خندا تاوه کره راتاوه کړله.

۲۲/۲/۸۳۲۲

سندرغاري

د ختيځ-لوېديځ وگړو!
د مرگي له وپري مړ او مړ او هيلو!
د ژوندون په جېل کې بندو د نړۍ د هوسونو پاچايانو!
او د عشق د رنگينيو د سيندو مستو خپو کې
سترو سترو مانو گانو!
د ژوندون هره شپبه مو
د نڅا و خنداگانو په تالونو کې کره تېره
په هررگ کې د وجود مو
د عطرو وينه جاري کړئ
او هوس هوس زړگوته
د خونبنيو لمبې غرپ کړئ!
چې کلونه مودې وشوې

د مرگونو سندر غاړي
زموږ کور کې مېلمانه دي
هغه لويه هوجره گورئ!
چې شاوخوا يې د زمزم ويالو نيولې
او په مخ کې يې د توتو انگور تاکو ونو شين
سيوری جوړ کړی
په همدغه ځای کې ناست دي
يو سپين ږيری په کې نه شته
ټول ځوانان ترېنه راتاو دي
په هر وار چې ترنگ او ترونګ شي
له څو تنو روح جلا شي
بس کلونه مودې وشوې
چې زموږ د کور هوجره کې
سندر غاړي مېلمانه دي.

۲۲/۴/۱۳۲۹

د طاعون په لوپټه کې

د طاعون په لوپټه کې
د سرزورو احساساتو
شینکی فصل ټوکېدلی
د یاغي مینې په توریې
لاس وپنې دي پرې ترلې
د اجل وړمه پرې اوري
رژوي یې خنداگانې
خو د روح قاتلان (دواړه)
ورته گوتې پر غاښ ناست دي
وايي څه متکور عشق دی
وايي څه لمبه جذبه ده
د اورونو ټال کې زانگي
د ژوندون سندرې وايي!؟

۵/۲/۱۳۲۹

د احساس لوخړه

ما د لمبو د ترحم په سيند کې ولمبوئ
او د حسين قهر په سترگو کې مې
د توندي مينې د احساس لوخړه
د اور په غېږه کې د وير په تنور
د اور لرونې غوندي تاوه کړئ
د مينې په لاس
خو چې د عشق له کانو سترگو څخه
د سوز بدلي احساس کړي که باندي
د عاطفې او بنکې راوڅخېږي
او د جنون پر دود وهلي د بنسته
تنکي تنکي گلان راوتو کېږي

۲۵/۲/۱۳۲۲

خوشال خان لېسه

يادگارونه يادگارونه

ما درته ليکلي وای شعرونه او شعرونه
تا زلفو کي ايبي وای گلونه او گلونه
ما په وچو شونډو درنه کړي وای سوالونه
تا په زړه را ايبي وای زخموڼه او زخموڼه
ما ژوند ته نيولي وای دارونه او دارونه
ستا شونډو خدا کړای غورځنگونه غورځنگونه
زړه کي زما بل وای سره اورونه سره اورونه
ستا ژوندون ډيوې وای خراغونه خراغونه
دغسې وای هيلې او همداسې ارمانونه
ما ورته ژړلي تا خندلي ولونه ولونه
حسن به د تا و داستانونه داستانونه
ژوند به ټول زما و يادگارونه يادگارونه.

۲۱/۷/۱۳۲۸

کانونه ژړلې

عشق د هوس په لمبو
د مستو کانونو د خندا په خپو
د تېزابونو د اورونو ژړنده
تاوه راتاوه کړه د درد په وینو
او د امید د گلو موسک نظریې
د غم پر لیکه په اور و اړاوه راو اړاوه د حسن په زور
خو کانونه ژړل
لاسهې خاندي له خندا نه شنه دي
د عشق لمبو کې امیدونه کړي
زړو د اغزیو کې گلونه کړي
د خوږې مینې د بنکلا په امید
د سرو سکرو تپو سره تخمونه کړي.

۱۱/۱۳۲۷

مېرټونخور

څنگ ته ناست ومه د ونې
د ټپي پرېشاني، خيال مې سترگې ورو ورو خوبولې
پام مې شو د ونې ډډه ته
يو سورکي مېرټونخور پرې خپل وزرونه رپولو
اوږده ژبه يې له خولې نه بهر کړې په هنرو ه
چې مېرټونخور به پرې راټول شول
لکه غرپ د مستو ميو به يې تېر کړلو له ستوني
د خوندو د عشق لمبو و مخ په پورته روان کړي
ورو نږدې شو د غومبسو د ژوندون د خالي څنگ ته
چې ټول عمر وې له تندي جل وهلي

له غوسې نه تكي سري په اور كې تاوې
كړه يې ژبه ورته مخكې په هنر په مكر وړاندې
يو ناخاپه سرو غو مېسو يې پر ژبه پر مېنو كه
او پر سترگو
زهرجن نېشونه بنخ كړل
(لس يو ولس شپې) (وروسته مې كتل چې:
درد كې تاو مېرټونخور
د ونې ډډ نه راگوزار شو.

۱۴/۲/۱۳۲۹

د امید خانگه

د زړه کور کې مې د شعر غوتی غورېږي
د خزان سره سیلی ده رږوي یې

د امید خانگه چې لږ شاتته اوږده شي
د ظالم په لاس کې لور دی پرېکوي یې.

۱۳۶۵ ل کال

خوشال لېسه

د اسرافيل شپېلی

د اورنيو اغزو زړه کې ښکلا چېرته لگي
د سوو شونډو په لمبو کې خندا چېرته لگي

زما د زړه د پرهرونو سره او شنه گلونه
ستا د خمارو زلفو ول کې آشنا چېرته لگي

منم احساس مې د اورونو زړو کې گل ټوکوي
خو ستا د بزم رنگينيو کې دا چېرته لگي

خاندہ پہ کرس مې د تياکو شونډو لیکو باندي
د خورلنيو په محفل کي گدا چيرته لگي

د اسرافيل د شپېلي غږ ورته راوړسېده
د پښتنو سپېره وطن کي رڼا چيرته لگي

خود ستا دميني د رنگيني کوخي گوټ ته نه ځم
د ميو ډنډ کي د سرو او بنکو ځلا چيرته لگي

۱۱/۷/۱۳۲۷

د جنگ باج

ارمان د اوښکو نازولو و خوړ
لکه موسکی شبنم چې گلو و خوړ

ددې گلاب گلاب وطن حسن مې
خه هم پرديو خه هم خپلو و خوړ

چاته لمبه لمبه احساس و بنيم
وطن زموږه ناباللو و خوړ

خه بي پښتو شول پښتانه د وختو
باج د جنگونو ترې مغولو و خوړ

يو اسمعيل په دغه لوى كلي كې
نيم نازولو او نيم بنكلو وخور.

۱۳۲۷ل كال

د سيند په منځ کې

چې دنن پر زلفو وټومبم گلان کتار کتار
لکه شنه چې پسرلي کرم پر بيابان کتار کتار

دا خوږې خوږې خبرې دا خوږې وعدې مې خيال کې
ټوکوي د جنت حورې او غلمان کتار کتار

پس له مرگه به زموره يوه ورځ همدا سې راشي
درېدلې به وي دار ته رهبران کتار کتار

خه اولي ميني وسو خه خوږې يارانې دود كړو
اوس ولاړد سيند په منځ كې پښېمان كتار كتار

بس همدا د ساده گانود سندر و غزل وايه
چې ترې وځي هره ورځې هونبسياران كتار كتار.

۱۳۶۹ل كال د وري مياشت

سوی گودر

سترگو اوترو ورتته هـېڅ ونه وې
د زړه سندر ورتته هـېڅ ونه وې

لویه خپه د اوبو راغلله پرې
د اور بخرو ورتته هـېڅ ونه وې

هغوی زموږه وینې تویې کړلې
زموږ ملگرو ورتته هـېڅ ونه وې

تېره لمبه شوه د پردیو دلتته
زمور لښکرو ورتته هېڅ ونه وې

نظر مې بڼکل کړې خوږې شونډې د یار
لمبو شکر ورتته هېڅ ونه وې

د لیلیانو گودروسو خېده
خو سربېرو ورتته هېڅ ونه وې

اخریې بڼکل کړ اسمعیل په شونډو
د چا خبر ورتته هېڅ ونه وې.

۱۳۶۷ کال د سلواغې میاشت

مراوي اننگي

ژوند سوزېدلو نهيلی نه توېدلې اوښکې
د چاد مینو جنازو کې خڅېدلې اوښکې

شهيد و تاسو نه که هلته چا پوښتنه وکړه!
ورته به وایئ چې وطن کې بهېدلې اوښکې

خدايه د ستاله تر رحم او له پېرزو مننه
نورې دې واخله دا ډالۍ دارالپېرلې اوښکې
خومره ښه ښکاري هلته ستاد موسکو شونډو خندا

دلته په مړاوو اننگو کې ځلېدلې اوښکې

خود به د رب له عواطفو نه گيڼه کومه
هلته خنداوې دلته ولې رسېدلې اوښکې

گوره احساسه هغه کور کلی یوازې نه کړې
چې گړپوانو کې یې ټول عمر گڼېدلې اوښکې.

۲۴/۱/۱۳۲۷

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل

یون د حاجي

محمد خان زوی

پر ۱۳۴۶ ال کال،

د لغمان ولایت د

الینگار

ولسوالۍ

دنیا زیو په یوې

روښنفکرې

کورنۍ کې

زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینگار ولسوالۍ د سلینگار په لومړني
ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او
په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ ال کال له نوموړې لېسې
څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ ال کال د کابل پوهنتون د ژبو
او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ ال کال له
نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته
د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ ال کال په نوموړې څانګه

کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډبرنبه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د (پوهندوی) علمي پورې ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلي)) او ((شمشاد)) مجلو د چلوونکي دنده هم په نښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکي ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنگه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرگې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرگې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرگې غړی، بیاد جرگې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرگې د لومړي منشي په توگه انتخاب شو. استاد یون په دې جرگه کې تر خپل وروستي ولسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد د بنمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرگې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرگې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول. استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرگه کې د نوموړې جرگې د دارالانشاد غړي په توگه خپل فعال رول ادا

کړې. ټاکل شوي وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنگسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تردې لوره دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادی ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادی سربېره لا تر اوسه دا دنده پرمخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلواک لیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیويي او ټلويزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګند بیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنگ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او

مشران دي، د استاد يون نظريات خپلو شخصي او تنظيمي گټو ته خطر بولي، نو ځكه يې په ټينگه مخالفت كوي زه ددې شاهد يم، هر كله چې يون كومه ليكنه او مركه كړې، نو دده پروړاندې يې مثبت او منفي غبرگونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرگونونه اكثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر كړ كېچن سياسي بهير كې يې ډېرې نامشروع گټې ترلاسه كړي او ځانونه يې مطرح كړي دي.

مثبت غبرگونونه اكثره د ولس د مشرانو، روښنفرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په دغسې سختو اغزنو او تنگو شرايطو كې بيا هم خپل فرهنگي، سياسي او ټولنيز كار ته دوام وركوي.

دا اوسنی فرهنگي كار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول گورئ، دا د تېرو شلو كلونو كارونه دي، چې له تېر يو نيم كال راهيسې پرې په منظم ډول كار شوی، او ډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اېښودل كېږي، په داسې يو دولتي دفتر كې چې بوختياوې په كې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنگي كار سرته رسول اسانه كار نه دی استاد يون پر خپلو فرهنگي كارونو سربېره د گڼو فرهنگي ټولنو د غړي، همكار او موسس غړي په توگه هم خپل فرهنگي رول ادا كړی، په پېښور كې يې د دوو المان مېشتو فرهنگي ټولنو (د افغانستان د كلتوري ودې ټولني) او (د پښتني فرهنگ د ودې پراختيا ټولني) د همكار په توگه د بېلابېلو ليكوالو په لسگونو

اشار، ايديتو او چاپ کړي دي دغه راز يې په سلگونو کورنيو مشاعرو، ادبي غونډو او سيمينارونو کې ونډه اخيستي ده، خپله يې هم په لسگونو مشاعرې، سيمينارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي

سربيره پر دې، په يوزيات شمېر، ملي او نړيوالو کنفرانسونو کې يې په نښه ډول د خپل هېواد استازي کړي ده. دلته به يې د اشارو يادونه وکړو:

اشار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	خرنگوالي	چاپکال
• متکور	لومړۍ شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دويمه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

• هيلې	گډه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• نيمگړي ارمانونه	د حيران شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	گډه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• د نازو اناياد	د سيمينار د ليکنو ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• داستاد الفت نثري کليات	داستاد الفت نثرونه	درېيم ۱۳۸۷
• سيندونه هم مري	د اسحق ننگيال شعري منتخبات	دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

• د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه		
	د پوهنوال روستار تره کي اثر	دويم ۱۳۸۷

- د افغانستان فرهنگي ميراثونو ته يوه کتنه
- دويم ۱۳۸۷ د نينسي دوپري اثر
- په افغانستان کې د جگړې جنايتکارانو محاکمه
- دويم ۱۳۸۷ د پوهنوال روستار تره کی اثر
- د- يونليکني:
 - د اماراتو سفر د اماراتو يونليک دويم ۱۳۸۷
 - که يون دی يون دی د اروپا يونليک لومړی ۱۳۸۷
 - د پنتاگون ترخندو د امريکا يونليک لومړی ۱۳۸۷
- ه- خپرنې او شننې:
 - د محمد گل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه دويم ۱۳۸۷
 - استاد زيار د پښتني فرهنگ يو ځلاند ستوری دويم ۱۳۸۷
 - د کابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود دويم ۱۳۸۷
 - د افغانستان فرهنگ ته اوبستي زيانونه دويم ۱۳۸۷
 - د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
 - له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دويم ۱۳۸۷
 - ساينسي پرمختياوې دويم ۱۳۸۷
 - بېړنۍ لويه جرگه ولسواکي او زورواکي دويم ۱۳۸۷
 - انديال خوشال لومړی ۱۳۸۷
 - هيله د خپلو سريزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
 - کلتوري يون لومړی ۱۳۸۷
 - فرهنگي فقر لومړی ۱۳۸۷
 - مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
 - خوشال په خپل ايډيال لومړی ۱۳۸۷
 - د کتابونو په وړېمو کې لومړی ۱۳۸۷

- افغانستان په سياسي کرليچ کې لومړی ۱۳۸۷
 - پښتو ليکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
 - اوسنی رسنی لومړی ۱۳۸۷
 - که نړيوال ماته وڅوري؟ لومړی ۱۳۸۷
- خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم
تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په
فرهنگي کارو زیار کې ورته دنور زغم او اوسپلې هیله لرم.
په درناوي
وفالرحمن وفا
کابل-افغانستان

matakora

(collection of poems)

By:
M.Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-03-7

د خپرونو لړۍ: (۴)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**